

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 35.746.1

Солодка Олена Маркіянівна

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

Solodka Olena

PhD in Law, Senior Research Fellow

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ З
ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ У НАЦІОНАЛЬНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ**
**PROBLEM ISSUES OF THE CLASSIFICATION OF INFORMATION IN
THE NATIONAL LEGISLATION OF UKRAINE**

***Анотація.** Досліджуються особливості класифікації інформації з обмеженим доступом у національному законодавстві України, її характерні особливості, недоліки.*

У результаті здійсненого дослідження встановлено, що відсутність чіткого видового розмежування в чинному законодавстві інформації з обмеженим доступом зумовлює потребу в перегляді існуючої класифікації такої інформації із метою уникнення розбіжностей щодо правового статусу її видів, та ірраціонального формування системи захисту. Зокрема, положення чинного законодавства України вказують на те, що, наприклад є ряд випадків, коли застосовуються схожі характеристики до таємної й конфіденційної інформації, більше того, одна і та ж ІзОД, виходячи з норм законів, відносно різних суб'єктів може бути класифікована по різному. Окрім цього, розвиток інформаційного суспільства, зокрема прискорена інформатизація, глобалізація інформаційних відносин, характер суспільних відносин створюють нові виклики для системи ІзОД.

З огляду на те, що Україна – демократична держава, в якій інформаційні права людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави є необхідність внесення змін до чинного законодавства України з питань регулювання інформаційної сфери, зокрема в частині досягнення належного балансу між правом на доступ до інформації та обмеженням доступу до інформації шляхом належної правової регламентації системи інформації з обмеженим доступом у національному законодавстві України.

Ключові слова: *інформація з обмеженим доступом, класифікація інформація з обмеженим доступом, таємна інформація, конфіденційна інформація, службова інформація.*

Summary. *The article deals with the peculiarities of the classification of information in the national legislation of Ukraine, its characteristic features and shortcomings.*

As a result of the research, it was found that the lack of a clear species distinction in the current legislation of classified information leads to the need to revise the existing classification of such information in order to avoid disagreements regarding the legal status of its species, and the irrational formation of the protection system.

In particular, the provisions of current legislation of Ukraine indicate that, for example, there are a number of cases when similar characteristics are applied to secret and confidential information, moreover, the same classified information, based on the norms of laws, can be classified by different. In addition, the development of the information society, in particular accelerated informatization, the globalization of information relations, the nature of social relations create new challenges for the classified information system.

Given to the fact that Ukraine is a democratic state, in which human information rights and their guarantees determine the content and direction of

the state's activities, there is a need to make changes to the current legislation of Ukraine on the regulation of the information sphere, in particular in terms of achieving a proper balance between the right to access information and limiting access to information through proper legal regulation of the information system with limited access in the national legislation of Ukraine.

Key words: *classified information, classification of information, secret information, confidential information, official information.*

Постановка проблеми. Інформаційні права людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності сучасної демократичної держави. Право на доступ до інформації є конституційним правом людини, яке передбачене і гарантоване статтею 34 Конституції України, а саме, право кожного на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене на визначених законом підставах. Разом з тим, формування системи інформації з обмеженим доступом вимагає не тільки досконалих нормативних визначень різних видів інформації з обмеженим доступом, а й відповідно формування механізмів віднесення інформації до того чи іншого виду та розроблення базових засад їх захисту.

Станом на сьогодні в Україні розроблена загальна класифікація інформації з обмеженим доступом, проте в умовах сьогодення особливої актуальності набуває необхідність внесення змін до чинного законодавства України з питань регулювання інформаційної сфери, зокрема в частині досягнення належного балансу між правом на доступ до інформації та обмеженням доступу до інформації шляхом належної правової регламентації системи інформації з обмеженим доступом, а також

уточнення характеристик окремих видів інформацію з обмеженим доступом (далі – ІзОД) з метою їх належного захисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі питання правового регулювання обігу інформації з обмеженим доступом відображені у наукових працях Архипова О.Є., Касперського І. П. [1], Розвадовського О. Б. [2], Семенюка О.Г. [3], Коца Д.В. [4], Золотар О.О. [5], Красноступ Г.М. [6] та багатьох інших, проте розвиток інформаційного суспільства та необхідність забезпечення прав учасників інформаційних правовідносин вимагає постійного вивчення проблем, пов'язаних з наявністю низки прогалин у правовому врегулюванні інформаційних відносин, зокрема в частині класифікації ІзОД.

Метою статті є визначення проблемних питань класифікації інформації з обмеженим доступом у національному законодавстві України.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 20 Закону України "Про інформацію" [7] за порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та ІзОД. Хоча на законодавчому рівні відсутнє визначення ІзОД, слід констатувати, що її притаманний особливий режим доступу, покликаний захищати ті відомості, вільний обіг яких може завдати шкоди правам й інтересам людини, суспільства, держави. Отже, характерною ознакою надання інформації статусу з обмеженим доступом є законодавчо визначена процедура її захисту та охорони як з боку держави, так і власника, що зумовлено необхідністю захисту прав учасників інформаційних правовідносин на обмеження загального доступу до належної їм інформації. Класифікація інформації з обмеженим доступом необхідна для встановлення належного рівня її збереження та контролю за її обігом. При цьому, обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог [8]:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи

злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

ІзОД може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення. В свою чергу, предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо. Суспільний інтерес до інформації, згідно духу Конвенції Ради Європи [9] про доступ до офіційних документів (Конвенції Тромсе) – це турбота громадян про управління державними справами, що, зокрема, гарантовано і статтею 38 Конституції України [10] .

З огляду на характер суспільно необхідної інформації, законодавство не надає вичерпного визначення поняття "суспільний інтерес", що надає судам можливість визначати, чи є конкретна інформація суспільно необхідною, враховуючи індивідуальні обставини справи, а сфера застосування зазначених понять стосується як приватних, так і публічних правовідносин.

Законодавство визначає предметом суспільного інтересу ту інформацію, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних

прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо. Перелік видів інформації, що може бути предметом суспільного інтересу, не є вичерпним.

Відповідно до положень частини другої статті 64 Конституції в умовах воєнного стану можуть бути обмежені деякі конституційні права і свободи громадян, зокрема право на вільне збирання, зберігання, використання і поширення інформації в будь-який спосіб, зокрема вжиті такі заходи інформаційної безпеки: впроваджено контроль за змістом і поширенням інформації з метою обмеження або недопущення неправдивої інформації або інформації, оприлюднення якої може завдати шкоду життю та здоров'ю людини, національній безпеці держави; тимчасового призупинення роботи державних реєстрів та баз даних; обмежено інтернет-провайдерами доступ до інформаційно-пропагандистських ресурсів ворога на території України; врегульовано роботу постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації, а також використання місцевих радіостанцій, телевізійних центрів та друкарень для військових. Даний перелік обмежень не є вичерпним та може бути доповнений окремими законами України.

В контексті обмеження доступу до інформації, до прикладу, є пряма заборона щодо поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, оскільки за такі дії встановлено кримінальну відповідальність.

Вся інформація з обмеженим доступом поділяється залежно від свого змісту, сфери, в якій вона знаходить обіг та її власника. На підставі цих критеріїв виділяють: таємну, службову і конфіденційну інформацію. Так, різниця між таємною і конфіденційною інформацією полягає в тому, що інформація стає таємною обов'язково і відповідно до закону, який зобов'язує всіх, хто причетний до її обігу вживати належних заходів її охорони. Конфіденційною ж інформація стає на розсуд власника, закон лише надає йому можливість за бажанням обмежувати доступ тих чи інших суб'єктів до такого типу даних.

Проте аналіз законодавчих положень свідчить про те, що зокрема інформація про стан банківських рахунків фізичної особи у правовідносинах, в яких приймає участь банк є банківською таємницею, яку банк зобов'язаний зберігати. В той же час для цієї фізичної особи такі дані є її конфіденційною інформацією, збереження чи розповсюдження якої відбувається саме на розсуд її власника. Схожа ситуація і з таємницею вчинення нотаріальних дій та таємницею усиновлення, які для окремої людини є її персональними даними [12; 13].

У свою чергу дискусійним є співвідношення змісту понять «конфіденційна інформація про особу» та «персональні дані», адже в українському законодавстві одразу кілька законів регулюють питання їх обігу: Закони України «Про інформацію» [7], «Про захист персональних даних» [11], «Про доступ до публічної інформації» [8], а одні й ті ж визначення не ідентичні, а навіть частково суперечать один одному, чим створюють проблеми із реалізацією особою права на захист власної інформації. Так, Закон України «Про інформацію» ототожнює ці два поняття: у статті 11 міститься таке визначення: «інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована...». Аналогічне визначення персональних даних закріплено у статті 1 Закону

«Про захист персональних даних» [11]: «персональні дані – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована», проте прямо не сказано, що вся інформація про особу – це її персональні дані.

Тобто, якщо певна інформація дає змогу володільцю виділити із групи людей конкретну особу, то її можна вважати персональними даними. Тому, інформація про особу не є персональними даними, а за певних умов стає, проте, якщо сукупність певних даних не дає змогу ідентифікувати особу, то їх обробка не захищається Законом «Про захист персональних даних». Така ж позиція викладена і в Регламенті Європейського Парламенту і Ради ЄС 2016/679 [8] – головному документі ЄС, що регулює захист прав фізичних осіб під час обробки персональних даних, проте на сьогодні є актуальним питання збору великих обсягів персональних даних транснаціональними компаніями з метою реалізації власних інтересів, а відповідно необхідність зміни підходів до їх захисту в умовах розвитку інформаційних технологій.

Крім того із змісту законодавчих положень, що регламентують поняття комерційної таємниці та конфіденційної інформації можна зробити висновок про належність комерційної таємниці власне до конфіденційної інформації, оскільки вона, як конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов. Законодавство визначає, що таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську, розвідувальну таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю [7; 8]. Разом з тим, слід зазначити, що аналіз інформаційного законодавства свідчить про невичерпність переліку таємної інформації, хоча така інформація повинна бути визначена виключно на підставі закону.

По-друге відсутність єдиних загальнодержавних стандартів формалізації рішення щодо віднесення інформації до комерційної таємниці ускладнює процес захисту прав власника комерційної таємниці, бо залишається незрозумілим, який саме обсяг заходів її захисту дозволить вважати, що конкретна комерційна таємниця за її визначенням "була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію". Знайти межу достатності цієї "адекватності" можливо лише встановленням належного правового порядку захисту комерційної таємниці [1].

Окремої уваги потребує професійна таємниця, поняття якої не знайшло відображення в законодавстві. Аналізуючи наукові розробки, можна зазначити, що під поняттям професійної таємниці розуміється таємна інформація, що стала відомою під час виконання професійних або службових обов'язків. Проте, наприклад, відповідно до Закону України «Про нотаріат» [13] нотаріальна таємниця – сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо, проте обов'язок дотримання нотаріальної таємниці поширюється також на осіб, яким про вчинені нотаріальні дії стало відомо у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків чи іншої роботи, на осіб, залучених для вчинення нотаріальних дій у якості свідків, та на інших осіб, яким стали відомі відомості, що становлять предмет нотаріальної таємниці. Відтак, поширення нотаріальної таємниці на свідків суперечить суті професійної таємниці.

Законом «Про розвідку» [15] визначено поняття «розвідувальна таємниця» як вид таємної інформації, що охоплює відомості та дані, отримані або створені розвідувальними органами України під час виконання покладених на ці органи завдань та здійснення функцій, визначених цим Законом, розголошення яких може завдати шкоди

функціонуванню розвідки і доступ до яких обмежено відповідно до цього Закону в інтересах національної безпеки України. Проте, поява у законодавстві власне поняття «розвідувальна таємниця» ставить питання щодо її приналежності чи то до професійної таємниці, чи до різновиду державної таємниці, а відповідно і питання формування системи її захисту, юридичної відповідальності тощо.

Ще одним різновидом ІзОД є службова інформація [8] – вид публічної інформації, що не становить державної таємниці, проте доступ до неї обмежено суб'єктами владних повноважень, до якої може належати така інформація: 1) що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрівідомчу службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень; 2) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці (стаття 9).

Інформацію відносять до службової шляхом укладення та прийняття нормативними актами суб'єктів владних повноважень та підпорядкованих їм установ переліків відомостей, які містять службову інформацію і повинні бути оприлюднені. Відтак, на сьогодні одна і та ж інформація в одних суб'єктів владних повноважень є відкритою, а у інших – віднесена до категорії службової інформації, що ускладнює кваліфікацію відомостей на предмет їх віднесення до ІзОД.

Загальним проблемним аспектом у сфері ІзОД є використання у законодавстві термінології, яка не відповідає законодавчо встановленій класифікації ІзОД. Наприклад, в ухваленому Законі України «Про медіа» [16] у ст. 117 йдеться про те, що «Суб'єкти у сфері медіа та їх працівники не несуть відповідальності за поширення інформації, що містить

таємницю, яка спеціально охороняється законом, якщо ці відомості не було отримано незаконним шляхом». Звідси можна зробити висновок, що існує ще таємниця, яка спеціально не охороняється законом, хоча відповідно до законодавства інформація стає таємною обов'язково і відповідно до закону, який зобов'язує всіх, хто причетний до її обігу вживати належних заходів її охорони, відтак факт законного отримання такого виду інформації не наділяє правом її розповсюдження.

Система охорони державної таємниці та службової інформації є одним із найважливіших напрямів, за яким має здійснюватися реформування в частині об'єднання державної таємниці та службової інформації в єдину категорію інформації, доступ до якої обмежується виключно в інтересах, передбачених статтею 6 Закону України "Про доступ до публічної інформації" [8], що відповідає, зокрема безпековим принципам НАТО та ЄС та дозволить забезпечити надійну, ефективну та системну охорону відомостей, неправомірне використання яких може завдати шкоди безпосередньо національній безпеці України через поєднання державної таємниці та службової інформації в єдину категорію інформації та створити загальнодержавний перелік службової інформації на зразок діючого зводу відомостей, що становлять державну таємницю.

Висновки. Отже, відсутність чіткого видового розмежування в чинному законодавстві інформації з обмеженим доступом зумовлює потребу в перегляді існуючої класифікації такої інформації із метою уникнення розбіжностей щодо правового статусу її видів, та ірраціонального формування системи захисту. Зокрема, положення чинного законодавства України вказують на те, що, наприклад є ряд випадків, коли застосовуються схожі характеристики до таємної й конфіденційної інформації, більше того, одна і та ж ІзОД, виходячи з норм законів, відносно різних суб'єктів може бути класифікована по різному. Окрім цього, розвиток інформаційного суспільства, зокрема прискорена

інформатизація, глобалізація інформаційних відносин, характер суспільних відносин створюють нові виклики для системи ІзОД.

З огляду на те, що Україна – демократична держава, в якій інформаційні права людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави є необхідність внесення змін до чинного законодавства України з питань регулювання інформаційної сфери, зокрема в частині досягнення належного балансу між правом на доступ до інформації та обмеженням доступу до інформації шляхом належної правової регламентації системи інформації з обмеженим доступом у національному законодавстві України.

Література

1. Архипов О.Є, Касперський І.П. Методичні аспекти формування переліку інформації, що становить комерційну таємницю окремого підприємства. *Правова інформатика*. 2011. № 1(29). С. 59-66.
2. Розвадовський О.Б. Формування державної політики щодо забезпечення охорони державної таємниці та службової інформації в сучасних умовах. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2013. № 2 (12). С. 36-42.
3. Семенюк О.Г. Теоретико-правовий аналіз поняття державної таємниці. *Інформація і право*. 2016. 3(18). С. 35-44.
4. Коц Д. В. Теоретико-правові засади інформації з обмеженим доступом. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2019. Вип. 2 (42). С. 107-119.
5. Золотар О.О. Обмеження доступу до інформації: інформаційно-правовий аспект. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2012. 1(8). С. 74-80. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/iblsd/2012_1/_private/13zoala.pdf (дата звернення: 12.07.2023).

6. Красноступ Г.М. Правове регулювання забезпечення доступу до публічної інформації під час правового режиму воєнного стану в Україні. *Інформація і право*. 2023. № 3(46). С. 55-63.
7. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 04.04.2023).
8. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 12.07.2023).
9. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів від 18.06.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-09#Text (дата звернення: 12.08.2023).
10. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.09.2023).
11. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 18.08.2023).
12. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення 03.09.2023).
13. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
14. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 10.07.2023).
15. Про розвідку: Закон України від 17.09.2020 р. № 912-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> (дата звернення: 04.08.2023).

16. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 12.09.2023).

References

1. Arkhyrov O.Ie, Kasperskyi I.P. Methodychni aspekty formuvannia pereliku informatsii, shcho stanovyt komertsiiu taiemnytsiu okremoho pidpriemstva. *Pravova informatyka*. 2011. № 1(29). S. 59-66.
2. Rozvadovskyi O.B. Formuvannia derzhavnoi polityky shchodo zabezpechennia okhorony derzhavnoi taiemnytsi ta sluzhbovoi informatsii v suchasnykh umovakh. *Informatsiina bezpeka liudyny, suspilstva, derzhavy*. 2013. № 2 (12). S. 36-42.
3. Semeniuk O.H. Teoretyko-pravovy analiz poniattia derzhavnoi taiemnytsi. *Informatsiia i pravo*. 2016. 3(18). S. 35-44.
4. Kots D. V. Teoretyko-pravovi zasady informatsii z obmezhenym dostupom. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*. 2019. Vyp. 2 (42). S. 107-119.
5. Zolotar O.O. Obmezhennia dostupu do informatsii: informatsiino-pravovy aspekt. *Informatsiina bezpeka liudyny, suspilstva, derzhavy*. 2012. 1(8). S. 74-80. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/iblsd/2012_1/_private/13zooala.pdf (date of access: 12.07.2023).
6. Krasnostup H.M. Pravove rehuliuвання zabezpechennia dostupu do publichnoi informatsii pid chas pravovoho rezhymu voiennoho stanu v Ukraini. *Informatsiia i pravo*. 2023. № 3(46). S. 55-63.
7. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 r. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (date of access: 04.04.2023).

8. Pro dostup do publichnoi informatsii: Zakon Ukrainy vid 13.01.2011 r. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (date of access: 12.07.2023).
9. Konventsiiia Rady Yevropy pro dostup do ofitsiinykh dokumentiv vid 18.06.2009 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-09#Text (date of access: 12.08.2023).
10. Konstytutsiia Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (date of access: 19.09.2023).
11. Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy vid 01.06.2010 r. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (date of access: 18.08.2023).
12. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 r. № 2121-III. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (date of access 03.09.2023).
13. Pro notariat: Zakon Ukrainy vid 02.09.1993 r. № № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (date of access: 03.09.2023).
14. Rehlament Yevropeiskoho Parlamentu i Rady (IeS) 2016/679 vid 27 kvitnia 2016 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (date of access: 10.07.2023).
15. Pro rozvidku: Zakon Ukrainy vid 17.09.2020 r. № 912-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> (date of access: 04.08.2023).
16. Pro media: Zakon Ukrainy vid 13.12.2022 r. № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (date of access: 12.09.2023).